

Sirküler Tarihi : 29/06/2022

Sirküler No : 2022 /88

YILLIK 270 SAAT FAZLA ÇALIŞMA KURALI

1. Yasal Düzenleme

Fazla çalışma ücreti 4857 sayılı İş Kanunu md. 41'de düzenlenmiştir. Fazla çalışma, İş Kanunu'nda yazılı koşullar çerçevesinde, haftalık kırk beş saati aşan çalışmalardır.

Fazla çalışma saat ücreti, normal çalışma saat ücretinin yüzde elli fazlasıdır. İşçiye fazla çalışma yaptığı saatler için normal çalışma ücreti ödenmişse, sadece kalan yüzde ellilik kısmı ödenir.

2. Fazla Çalışma Saatlerinin Sınırları

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 08.06.2020 tarihli ve 2016-16324 E-2020-5005 K. Sayılı kararı: Mahkemece davacının fazla mesai alacağına hesabında tanık beyanlarına itibar edildiği anlaşılmıştır. Tanıkların davacı işçi ile birlikte ne kadar süre birlikte çalıştıkları tespit edilmeden akdin fesih tarihine kadar olan dönemi de kapsar şekilde fazla mesai alacağı hesaplanması hatalıdır. Mahkemece yapılacak iş davacı tanıklarının davalı iş yerinde çalıştıkları sürelerin tespiti için SGK kayıtlarının celbi ile gelen cevaba göre davacının fazla mesai ücreti alacağına tanıkların bildirilen dönemleri ile sınırlı olarak değerlendirmeye tabi tutmaktır. Fazla mesai çalışması tanık beyanlarına göre değerlendirildiğinden takdiri indirim yapılmalı ancak bu indirim de hakkın özünü ortadan kaldıracak oranda bir indirim olmamalıdır.

Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin 08.06.2020 tarihli ve 2017-29678 E.2020-6097 K. Sayılı kararı: Mahkemece dinlenen davacı tanıklarından her ikisinin de davalıya karşı davasının bulunduğu anlaşılmaktadır. Salt husumetli tanık beyanına göre davacının fazla çalışma alacağına varlığını ispat etmesi mümkün değildir. Fazla çalışma yaptığını ispat yükünün davacı işçide olduğu dikkate alındığında, davacının fazla çalışma yaptığını ispat edemediğinin kabulüyle bu alacak yönünden davanın reddine karar verilmesi gerekir.

3. İşçi Fazla Çalışma İddiasını Kanıtlamalıdır

Fazla çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür. Ücret bordrolarına ilişkin kurallar burada da geçerlidir. İşçinin imzasını taşıyan bordro sahteliği ispat edilinceye kadar kesin delil olarak kabul edilir. Başka bir ifadeyle bordronun sahteliği ileri sürülüp kanıtlanmadıkça, imzalı bordroda görünen fazla çalışma alacaklarının ödendiği kabul edilir.

İmzalı ücret bordrolarından fazla çalışma ücretlerinin ödendiği anlaşılıyorsa, işçinin fazla çalışma yaptığını ileri sürmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağına daha fazla olduğu yönünde bordroya ihtirazi kayıt düşmesi halinde talebi dinlenir.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 24.06.2020 tarihli ve 2016-27634 E.2020-6289 K. Sayılı kararı: Davacının çalıştığı iş yerine giriş-çıkış saatlerini gösterir puantaj kayıtları sunulmuş olup bu kayıtlara göre davacının ulusal bayram ve genel tatillerde çalışmamıştır.

4. Fazla Çalışma İçin İşçinin Onayı Alınmalıdır

Fazla çalışma ihtiyacı olan işverence bu onay her yılbaşında işçilerden yazılı olarak alınır ve işçinin özlük dosyasında saklanır.

5. Zorunlu Sebeplerle Fazla Çalışma

Zorunlu nedenlerin ortaya çıkması halinde işyerinde fazla çalışma yapılabilir. İşyerinde meydana gelen bir arızanın giderilmesi, üretim araçlarından sayılan makinelerin veya diğer araç ve gereçlerin yeniden üretime kazandırılması için hemen yapılması gereken acele işlerde veya başka zorlayıcı sebeplerin ortaya çıkması halinde, işyerinin normal çalışmasını sağlayacak dereceyi aşmamak koşulu ile işçilerin hepsine veya bir kısmına fazla çalışma yaptırılabilir. Böyle bir durumda fazla çalışma yapan işçilere uygun bir dinlenme süresi verilmesi uygundur. Eğer ortalama haftalık çalışma süresi aşılmışsa ayrıca işçilere fazla çalışma ücreti ödenmelidir. Zorunlu olarak fazla çalışma yapması istenen işçiler, haklı bir gerekçe göstermeden çalışmaktan kaçınırlarsa 4857 sayılı İş Yasasının 25/II maddesi gereğince işverenin iş sözleşmesini derhal ve tazminatsız olarak feshetme hakkına sahip olduğunu da belirtelim.

6. Fazla Çalışma Ücretinin Hesaplanması

Yüzde elli ilave edilmesi suretiyle hesaplanarak ödenecektir.

7. Fazla Çalışmanın Yasak Olduğu İşler

- Sağlık kuralları yönünden günlük çalışma süresi yedi buçuk saati geçmeyen işlerde fazla çalışma yaptırılmaz,
- Kadın işçilere gece döneminde fazla çalışma yaptırılmaz,
- Parça başı çalışan işçilere fazla çalışma yaptırılmaz,
- 18 yaşından küçük işçilere fazla çalışma yaptırılmaz,
- Sağlık sorunları olan ve işyeri hekimince onaylanan işçilere fazla çalışma yaptırılmaz
- Gebe, yeni doğum yapmış ve çocuk emzirenlere fazla çalışma yaptırılmaz.

8. Fazla Çalışmanın Belirlenmesi

İşveren, işçinin sezonluk çalıştığını beyan ettiği takdirde bu iddiasını kanıtlamalıdır.

4857 Sayılı İş Kanunu uyarınca, fazla çalışma saat ücreti, normal çalışma saat ücretinin yüzde elli fazlasıdır.

Mahkeme, toplanan kanıtlar ve bilirkişi raporuna dayanarak, davanın reddine veya kabulüne karar verebilir. Karara göre taraflar istinaf yoluna başvurabilirler.

Fazla çalışmanın ispatı konusunda işyeri kayıtları, özellikle işyerine giriş çıkışı gösteren belgeler, işyeri iç yazışmaları delil niteliğindedir.

İmzalı ücret bordrolarında fazla çalışma ücretinin ödendiği anlaşılıyorsa, işçi tarafından gerçekte daha fazla çalışma yaptığının ileri sürülmesi mümkün değildir. Ancak, işçinin fazla çalışma alacağını daha fazla olduğu yönündeki ihtirazi kaydının bulunması halinde, bordroda görünenden daha fazla çalışmanın ispatı her türlü delille ispatlanabilir.

İşçiye bordro imzalatılmadığı halde, fazla çalışma ücreti tahakkuklarını da içeren her ay değişik miktarlarda ücret ödemelerinin banka kanalıyla yapılması halinde, ihtirazi kayıt ileri sürülmemiş olması, ödenenin üzerinde fazla çalışma yapıldığının yazılı delillerle ispatlanması gerektiği sonucunu doğurur. İşyerinde üst düzey yönetici konumunda çalışan işçi, görev ve sorumluluklarının gerektirdiği ücretinin ödenmesi durumunda, ayrıca fazla çalışma ücretine hak kazanamaz.

Günlük çalışma süresinin on bir saati aşamayacağı Kanun'da emredici şekilde düzenlendiğine göre, bu süreyi aşan çalışmaların denkleştirmeye tabi tutulamayacağı, yine işçilerin gece çalışmaları günlük yedi buçuk saati geçemez.